

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

Αθήνα, 28-6-2016

ΠΡΟΣ

Ταχ/Δ/νση : Καρ. Σερβίας 10
Ταχ. Κωδ. : 101 84 ΑΘΗΝΑ.
Τηλέφωνο : 210-3375039
FAX : 210-3375040

Το Υπουργείο Οικονομικών,
Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας
- Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας
και Κοινωφελών Περιουσιών -
Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών
- Τμήμα Γ΄

Ατομική Γνωμοδότηση ΝΣΚ υπ'αρ. 203/2016

Αριθμός Ερωτήματος : Το υπ'αρ. ΔΚΠΓ 0007908 ΕΞ 2016/10-5-2016 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών – Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας – Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών – Διεύθυνσης Κοινωφελών Περιουσιών – Τμήματος Γ΄.

Ερώτημα : Νομικά ζητήματα από την εφαρμογή του άρθρου 1847 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ.) ιδίως σε σχέση με τη βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου.

Ι. Ιστορικό. 1) Εκτίθεται στο ερώτημα ότι, για την κληρονομία του αποβιώσαντος στις 11-8-2006 Μ.Α., διορίσθηκε οριστική κηδεμόνας με την υπ'αρ. 3516/2010 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Εν συνεχεία η ερωτώσα Υπηρεσία ανακάλυψε, στο πλαίσιο συγκέντρωσης των απαραίτητων εγγράφων στοιχείων για την αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, έγγραφες δηλώσεις αποποίησης, με τις οποίες συγγενείς τρίτης τάξης (βλ. 1816 Α.Κ.) του αποβιώσαντος δήλωσαν ότι αποποιούνται την κληρονομία, περίπου δύο έτη μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου και με σημείωση, στις εκθέσεις αποποίησης, της ημερομηνίας γνώσης του θανάτου από τον αποποιούμενο.

Λαμβάνοντας υπόψη η Υπηρεσία ότι και σε άλλες περιπτώσεις έγιναν αποποιήσεις μετά την παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος από τον θάνατο,

ερωτά αν πρέπει αυτές οι αποποιήσεις να γίνονται δεκτές, και αν ναι υπό ποιους όρους, μάλιστα για την περίπτωση που το ενεργητικό της κληρονομιάς υπερβαίνει το παθητικό, ή πρέπει οι εν λόγω αποποιήσεις ν' απορρίπτονται πάντοτε ως εκπρόθεσμες και «ν' απαιτείται από τον υπόχρεο δικαστική απόφαση περί του αντιθέτου».

2) Μολονότι κατά νομική ακριβολογία (βλ. την παρ. 6 του άρθρου 6 του ν.3086/2002, Α' 324) δεν πληρούνται οι όροι του νόμου ως προς το περιεχόμενο του εν λόγω ερωτήματος, με την απουσία από αυτό: α) επαρκούς ιστορικού συγκεκριμένης υπόθεσης και β) αιτήματος αποσαφήνισης νομικών ζητημάτων συνοδευόμενου με τον προβληματισμό της Υπηρεσίας για την έννοια ορισμένων διατάξεων, παρέχονται κατωτέρω υπό τύπον ατομικής γνωμοδότησης οι απόψεις που ακολουθούν κατ' εκτίμηση της σημασίας καθοδήγησης της Υπηρεσίας στα θέματα που την απασχολούν.

II. Νομοθετικό πλαίσιο

A. Διατάξεις του Αστικού Κώδικα του Εισαγωγικού του Νόμου

3) «Άρθρο 1824. Έκτη τάξη. Αν κατά την επαγωγή της κληρονομιάς δεν υπάρχει ούτε συγγενής από εκείνους που καλούνται κατά το νόμο, ούτε σύζυγος του κληρονομούμενου, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος καλείται το δημόσιο».

4) «Άρθρο 1846. Αυτοδίκαιη κτήση. Ο κληρονόμος αποκτά αυτοδικαίως την κληρονομία μόλις γίνει η επαγωγή, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1198».

5) «Άρθρο 1847. Αποποίηση. Ο κληρονόμος μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομιά μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών που αρχίζει από τότε που έμαθε την επαγωγή και το λόγο της. Στην επαγωγή από διαθήκη η προθεσμία δεν αρχίζει πριν από τη δημοσίευση της διαθήκης. Αν ο κληρονομούμενος είχε την τελευταία κατοικία του στο εξωτερικό ή αν ο κληρονόμος έμαθε την επαγωγή όταν διέμενε στο εξωτερικό, η προθεσμία είναι ενός έτους. Η προθεσμία αναστέλλεται από τους ίδιους λόγους που αναστέλλεται και η παραγραφή».

6) «Άρθρο 1848. Δήλωση αποποίησης. Η αποποίηση γίνεται με δήλωση στο γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομιάς. Για αποποίηση που γίνεται με αντιπρόσωπο απαιτείται ειδική πληρεξουσιότητα με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Το δημόσιο δεν μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία που του έχει επαχθεί εξ αδιαθέτου.

7) *«Άρθρο 1849. Η αποποίηση είναι άκυρη αν ο κληρονόμος έχει ρητά ή σιωπηρά δηλώσει ότι αποδέχεται την κληρονομία. Από τη σύνταξη απογραφής της κληρονομίας και μόνο δεν συνάγεται τέτοια δήλωση».*

8) *«Άρθρο 1850. Η αποποίηση είναι άκυρη, αν γίνει μετά την πάροδο της προθεσμίας για αποποίηση. Αν περάσει η προθεσμία, η κληρονομία θεωρείται ότι έχει γίνει αποδεκτή».*

9) *«Άρθρο 1851. Αποποίηση χωρίς επαγωγή. Η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομίας είναι άκυρη, αν έγινε πριν από την επαγωγή ή από πλάνη ως προς το λόγο της επαγωγής. Επίσης είναι άκυρη, αν έγινε υπό αίρεση ή προθεσμία ή για μέρος της κληρονομίας».*

10) *«Άρθρο 1856. Συνέπειες της αποποίησης. Αν ο κληρονόμος αποποιηθεί την κληρονομία, η επαγωγή προς εκείνον που αποποιήθηκε θεωρείται ότι δεν έγινε. Η κληρονομιά επάγεται σ' εκείνον που θα είχε κληθεί, αν εκείνος που αποποιήθηκε δεν ζούσε κατά το θάνατο του κληρονομούμενου. Η επαγωγή θεωρείται ότι έγινε κατά το θάνατο του κληρονομούμενου».*

11) *«Άρθρο 1868. Όταν δεν βρίσκεται κληρονόμος. Αν δεν βρεθεί κληρονόμος μέσα σε προθεσμία ανάλογη προς τις περιστάσεις, το δικαστήριο της κληρονομίας βεβαιώνει ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος, εκτός από το δημόσιο. Η βεβαίωση δημιουργεί τεκμήριο ότι το δημόσιο είναι εξ αδιαθέτου κληρονόμος».*

12) *«Άρθρο 118. ΕισΝΑΚ. Το δημόσιο θεωρείται πάντα κληρονόμος με το ευεργέτημα της απογραφής, χωρίς να έχει υποχρέωση να κάνει σχετική δήλωση ή να συντάξει απογραφή, και δεν υπόκειται σε έκπτωση από το ευεργέτημα αυτό ...».*

B. Διατάξεις του ν.4182/2013 (Α' 185).

13) *«Άρθρο 61. Σχολάζουσα κληρονομία. 1. 2. Εφόσον προκύπτει ανάγκη ορισμού κηδεμόνα και αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών, ο σχετικός φάκελος διαβιβάζεται στο Υπουργείο αυτό. Αν από τα στοιχεία, πιθανολογείται σφόδρα ότι δεν υπάρχει κληρονόμος πλην του Δημοσίου, ο διορισμός παραλείπεται και υποβάλλεται αίτηση στο δικαστήριο της κληρονομίας για τη βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, σύμφωνα με το άρθρο 1868 του Αστικού Κώδικα και με ανάλογη εφαρμογή της παραγράφου 5 του παρόντος. 3. Η αρμόδια αρχή διορίζει κηδεμόνα για την προσωρινή διοίκηση της κληρονομίας και την εξακρίβωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου όταν ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή δεν είναι βέβαιο ότι αποδέχθηκε την κληρονομία. Για το διορισμό κηδεμόνα ενημερώνεται*

χωρίς καθυστέρηση η γραμματεία του δικαστηρίου της κληρονομιάς. Ο επικαλούμενος κληρονομικό δικαίωμα μπορεί να ζητήσει οποτεδήποτε τη βεβαίωση του κληρονομικού του δικαιώματος με αίτησή του προς το δικαστήριο της κληρονομιάς, η οποία κοινοποιείται στην αρμόδια αρχή, επί ποινή απαραδέκτου της συζητήσεώς της. 4. 5. Αν δεν υπάρχουν συγκεκριμένα αποτελέσματα ενεργειών του κηδεμόνα και του τυχόν αντικαταστάτη του μετά την παρέλευση διετίας από του αρχικού διορισμού ούτε σχετική εκκρεμοδικία και πιθανολογείται με γνώμη του Συμβουλίου ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο, το έργο του θεωρείται ως περαιωθέν και ζητείται η αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου κατά το άρθρο 1868 του Αστικού Κώδικα. Πριν την υποβολή της αίτησης δημοσιεύεται πρόσκληση της αρμόδιας αρχής προς όσους τυχόν αξιώνουν κληρονομικό δικαίωμα, προκειμένου να αναγγείλουν το δικαίωμά τους σε προθεσμία τριών (3) μηνών. Η πρόσκληση αναρτάται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών και της αρμόδιας αρχής επί έναν τουλάχιστον μήνα και η προθεσμία για την αναγγελία αρχίζει από την ημερομηνία που ορίζεται στην πρόσκληση».

14) «Άρθρο 62. Διορισμός - Καθήκοντα - Λήξη του έργου. 1. Ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομιάς διορίζεται κατά το άρθρο 16 από την αρμόδια αρχή αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος δημόσιας αρχής ή οποιουδήποτε προσώπου έχει έννομο προς τούτο συμφέρον, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου για την ιδιότητα της κληρονομιάς ως σχολάζουσας, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά αναλόγως των διατάξεων των άρθρων 17 έως 20, 22 έως 24 και 26 έως 28. 2. ... 3. Το λειτούργημα του κηδεμόνα παύει και ο κηδεμόνας παραδίδει την περιουσία στον κληρονόμο ή τον εκκαθαριστή, ύστερα από ενημέρωση της αρμόδιας αρχής, αν του κοινοποιηθεί δικαστική απόφαση περί αναγνώρισης του δικαιώματος κληρονόμου ή αν διαπιστωθεί το κληρονομικό δικαίωμα τρίτου με απόφαση της αρμόδιας αρχής που εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου».

III. Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

A. 15) Γενικά περί του εξ αδιαθέτου κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου.

Εάν δεν έχει αποκλεισθεί με διαθήκη του κληρονομούμενου η εξ αδιαθέτου διαδοχή, αυτή χωρεί κατά τάξεις, μόνο δε αν δεν υπάρχουν τα κατά νόμο καλούμενα πρόσωπα (:συγγενείς, σύζυγος) στις πέντε πρώτες τάξεις, καλείται στην έκτη τάξη το Δημόσιο, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος (βλ. άρθρα 1710, 1711, 1824 Α.Κ.). Υπό την ιδιότητα του εξ αδιαθέτου κληρονόμου το Δημόσιο δεν μπορεί ν' αποποιηθεί το

κληρονομικό του δικαίωμα που εκ του νόμου το έχει με το ευεργέτημα της απογραφής, ευθυνόμενο συνεπώς για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας έως το ενεργητικό της, ακόμη και αν δεν κάνει σχετική δήλωση ή δεν συντάξει απογραφή, και δεν υπόκειται σε έκπτωση από το ευεργέτημα της απογραφής (βλ. άρθρα 1848, 1902, 1903, 1904, 1905, 1911 του Α.Κ. και 118 του Εισ.Ν.Α.Κ.).

16) Εξάλλου, ναι μεν ο κληρονόμος (άρα και ο εξ αδιαθέτου) αποκτά την κληρονομία αυτοδικαίως, δηλ. χωρίς πράξη αποδοχής εκ μέρους του, κατ' αρχήν από το χρονικό σημείο του θανάτου του κληρονομούμενου (βλ. άρθρα 1711, 1846 Α.Κ.), όμως, σύμφωνα με την ανέκαθεν κρατούσα αρχή «ουδείς άκων κληρονόμος», πρόκειται για προσωρινό κληρονομικό δικαίωμα που οριστικοποιείται μόνο με την απώλεια του δικαιώματος για αποποίηση της κληρονομίας.

Την απώλεια αυτού του δικαιώματος επιφέρει η αποδοχή της κληρονομίας, η οποία μπορεί να είναι: α) ρητή δήλωση του προσωρινού κληρονόμου, ότι θέλει να είναι οριστικός, β) σιωπηρή, όταν η βούληση του προσωρινού κληρονόμου να είναι οριστικός συνάγεται από τη συμπεριφορά του που ενέχει ανάμιξη στην κληρονομία, αν και από μόνον τη σύνταξη απογραφής της κληρονομίας δεν μπορεί να συναχθεί τέτοια δήλωση (βλ. άρθρο 1849 Α.Κ.), όπως γ) μπορεί να είναι πλασματική η αποδοχή της κληρονομίας, με την παραμέληση της αποκλειστικής προθεσμίας αποποίησης, διότι, κατά ρητή πρόβλεψη του νόμου (βλ. άρθρ. 1850 Α.Κ.), με την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αποποίησης «η κληρονομία θεωρείται ότι έχει γίνει αποδεκτή».

17) Περαιτέρω, η νόμιμη προθεσμία αποποίησης δεν είναι ενιαία, εφόσον ο κανόνας της προθεσμίας των τεσσάρων μηνών δεν ισχύει για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες είτε ο κληρονομούμενος είχε την τελευταία κατοικία του στο εξωτερικό είτε ο κληρονόμος έμαθε την επαγωγή καθ' όν χρόνο διέμενε στο εξωτερικό, οπότε η προθεσμία είναι ενός έτους (βλ. άρθρο 1847 Α.Κ.).

Επιπλέον, οι ως άνω προθεσμίες υπόκεινται σε αναστολή, όταν συντρέχουν οι ίδιοι λόγοι για τους οποίους αναστέλλεται η παραγραφή μίας αξίωσης. Από αυτούς ενδιαφέρει ιδίως η λόγω ανωτέρας βίας του δικαιούχου αναστολή (βλ. άρθρο 255 Α.Κ.), καθώς και η αναστολή συμπλήρωσης υπέρ προσώπων που δεν έχουν ή έχουν περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα (βλ. άρθρα 127, 128, 129 Α.Κ.), υπό τους όρους του άρθρου 258 Α.Κ.

18) Η προθεσμία προς αποποίηση αρχίζει από τότε που ο αποποιούμενος κληρονόμος έμαθε την επαγωγή και τον λόγο της, αλλ' εάν η αποποίηση αφορά σε εκ διαθήκης διαδοχή η σχετική προθεσμία δεν αρχίζει, έστω και αν ήδη συνέτρεξαν οι αμέσως ως άνω προϋποθέσεις, πριν δημοσιευθεί η διαθήκη.

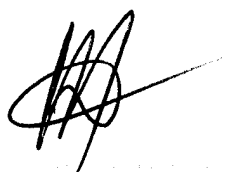
Ως προς τη γνώση της επαγωγής στον αποποιούμενο επισημαίνεται ότι, για την παραδοχή της ως αφετηρίας της προθεσμίας, δεν αρκεί η γνώση του θανάτου του κληρονομούμενου, αλλά επιπροσθέτως και των περιστατικών εκείνων που συνιστούν τους αναγκαίους νομικούς όρους για την κλήση του κληρονόμου στην κληρονομία του αποβιώσαντος, όπως, π.χ., είναι η ανυπαρξία διαθήκης και η εγγύτερη συγγενική σχέση με τον κληρονομούμενο.

19) Γίνεται φανερό, από τα προαναφερόμενα, ότι η τελική κρίση για το εμπρόθεσμο ή μη επιχειρηθείσας αποποίησης συχνά προϋποθέτει την επίλυση πληθύος πραγματικών και νομικών ζητημάτων.

Εν τούτοις, ακόμη και η εμπρόθεσμη αποποίηση ενδέχεται να είναι ως δικαιοπραξία άκυρη, οπότε θεωρείται σαν μην έγινε (βλ. άρθρο 180 Α.Κ.), για πολλούς λόγους, όπως είναι η δήλωση αποποίησης που έγινε μετά την αποδοχή της κληρονομίας (βλ. άρθρο 1849 Α.Κ.) ή πριν από την επαγωγή ή από πλάνη ως προς τον λόγο της επαγωγής, ή υπό αίρεση ή προθεσμία ή για μέρος μόνον της κληρονομίας (βλ. άρθρο 1851 Α.Κ.), ή αν δεν υποβλήθηκε ειδικώς στη γραμματεία του δικαστηρίου της κληρονομίας ή αν έγινε με αντιπρόσωπο αλλά χωρίς ειδική πληρεξουσιότητα χορηγηθείσα με συμβολαιογραφικό έγγραφο (βλ. το άρθρο 1848 Α.Κ. και, ενδεικτικά από τη νομολογία, την υπ' αρ. 42/2012 Μον.Πρωτ.Αθ.).

20) Η για οποιονδήποτε λόγο ακυρότητα της αποποίησης σημαίνει ότι δεν επέρχονται οι εκ του νόμου (βλ. άρθρο 1856 Α.Κ.) συνέπειες της αποποίησης, ώστε μπορεί να οριστικοποιηθεί, κατά τα ως άνω, το κληρονομικό δικαίωμα του εκπροθέσμως ή εν γένει ακύρως αποποιηθέντος, με αντίστοιχο αποκλεισμό του εξ αδιαθέτου κληρονομικού δικαιώματος του καλουμένου στην τελευταία τάξη Δημοσίου.

Β. Οι ρυθμίσεις για τις σχολάζουσες κληρονομίες του ν.4182/2013 (άρθρα 61-62), με τις ειδικότερες προβλέψεις για ενέργειες από διάφορα όργανα και Υπηρεσίες, ορθώς εφαρμοζόμενες αίρουν τις αμφισβητήσεις και κατευθύνουν στη διαμόρφωση ορθής κρίσεως περί του εάν συντρέχει νόμιμη περίπτωση για τη βεβαίωση κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου.

Πιο συγκεκριμένα πρέπει ν' ακολουθούνται τα εξής στάδια ενεργειών.

21) Διορίζεται από την αρμόδια Αρχή (βλ. άρθρο 1.4 του ν.4182/2013) κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας, με σκοπό την προσωρινή διοίκηση της κληρονομίας και την εξακρίβωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, όταν ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή δεν είναι βέβαιο ότι αποδέχτηκε την κληρονομία, ιδίως όταν από τον θάνατο του κληρονομούμενου έχει παρέλθει ήδη εξάμηνο, χωρίς να εμφανιστούν οι κληρονόμοι του (βλ. άρθρο 61 παρ. 1 και 3 του ν.4182/2013). Δοθέντος ότι κατά τα ως άνω η άκυρη αποποίηση εξομοιώνεται προς την ανύπαρκτη τέτοια που αρρήκτως συνδέεται, χρονικώς προηγούμενη ή παρεπομένη, με την αποδοχή, η μη βεβαιότητα για την εγκυρότητα αποποίησης της κληρονομίας συνιστά νόμιμη περίπτωση διορισμού κηδεμόνα. Εν πάση περιπτώσει, η συνδρομή των προϋποθέσεων του ως άνω διορισμού ελέγχεται από την αρμόδια Αρχή και, προηγουμένως, από το Συμβούλιο (βλ. άρθρο 1 παρ. 5 του 4182/2013) που σχετικώς διατυπώνει γνώμη (βλ. άρθρο 62 παρ. 1 του ν.4182/2013).

22) Εάν, παρά την παρέλευση διετίας από του αρχικού διορισμού κηδεμόνα, οι ενέργειές του ειδικώς για την ανεύρεση του φορέα του κληρονομικού δικαιώματος (Δημοσίου ή τρίτου) δεν έχουν αποφέρει συγκεκριμένο αποτέλεσμα (βλ. τις παρ. 3 και 5 του άρθρου 61 του ν.4182/2013, ακόμη την υπ' αριθμ. 276/2014 Γνωμ/ση του ΝΣΚ υπό στοιχ. ΙΙΙ.1, σελ. 7), ούτε διαπιστώνεται εκκρεμοδικία για τη βεβαίωση κληρονομικού δικαιώματος τρίτου προσώπου, μπορεί να ζητηθεί η κατά το άρθρο 1868 Α.Κ. βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, εάν το δικαίωμα αυτό πιθανολογείται μετά από γνωμοδότηση του Συμβουλίου, βάσει όλων των συλλεγόντων στοιχείων του φακέλου που μεταξύ άλλων περιλαμβάνει ληξιαρχική πράξη θανάτου, πιστοποιητικά εγγύτερων συγγενών και οικογενειακής κατάστασης (βλ. και την υπ' αρ. 14/αρ. πρωτ. ΔΚΠ 1040933/6-3-2014 εγκύκλιο του Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Περιουσίας επί του άρθρου 61).

23) Πριν από την υποβολή της αίτησης στο δικαστήριο της κληρονομίας (βλ. άρθρα 1868 ΑΚ, 120 του Εισ.Ν.Α.Κ. και 30 του Κ.Πολ.Δ.) δημοσιεύεται πρόσκληση προς όσους τυχόν αξιώνουν κληρονομικό δικαίωμα, σύμφωνα με τις προβλέψεις της παρ. 5 του άρθρου 61 του ν.4182/2013, όπως αυτή ισχύει μετά τον ν. 4261/2014 (βλ. άρθρο 171 παρ. 8). Οι ίδιες ρυθμίσεις της παρ. 5 και του άρθρου 1868 Α.Κ. εφαρμόζονται και στην εξαιρετική περίπτωση που αρμοδίως κριθεί ότι από τα στοιχεία πιθανολογείται σφόδρα το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου, με

συνέπεια την υποβολή σχετικής αίτησης στο δικαστήριο της κληρονομίας κατά παράκαμψη της διαδικασίας διορισμού κηδεμόνα (βλ. την παρ. 2 του άρθρου 61 του ν.4182/2013).

24) Η περαίωση του έργου ή του λειτουργήματος του κηδεμόνα δεν συνδυάζεται με την υποβολή αιτήσεως του Δημοσίου, προς βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος, όταν: α) έχει αναγνωρισθεί με δικαστική απόφαση το κληρονομικό δικαίωμα τρίτου προσώπου (βλ. άρθρα 61 παρ. 3 του ν.4182/2013 και 30, 70 του Κ.Πολ.Δ.) ή β) έχει διαπιστωθεί το κληρονομικό δικαίωμα τρίτου με απόφαση της αρμόδιας Αρχής εκδοθείσα μετά από γνώμη του Συμβουλίου (βλ. άρθρο 62 παρ. 3 του ν.4182/2013). Η σημασία αυτής της διατάξεως έγκειται στο γεγονός ότι η Υπηρεσία, εάν θεωρεί πως από τα στοιχεία που συνέλεξε ο κηδεμόνας πιθανολογείται η ύπαρξη άλλου πλην του Δημοσίου κληρονόμου, μπορεί να εισαγάγει το θέμα στο Συμβούλιο και, μετά τη γνώμη του τελευταίου, να προκαλέσει την έκδοση διοικητικής απόφασης για τη διαπίστωση του κληρονομικού δικαιώματος τρίτου.

25) Εξάλλου, αν η Υπηρεσία κρίνει ότι πρέπει να κινηθεί η διαδικασία της κατά το άρθρο 1868 Α.Κ. βεβαίωσης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου και αποστέλλει τον φάκελο, με όλα τα απαραίτητα στοιχεία, στο αρμόδιο Γραφείο Νομικού Συμβούλου (βλ. το υπ'αρ. πρωτ. Δ.Κ.Π. 0011540 ΕΞ 2014/16-9-2014 έγγραφο του Γενικού Δ/ντή Δημ. Περ. και Εθν. Κληρ/των), το Γραφείο τούτο δεν κωλύεται να ζητήσει συμπλήρωση του φακέλου με τα στοιχεία που θα προσδιορίσει στην Υπηρεσία ή να εισηγηθεί το χειριζόμενο την υπόθεση μέλος του Γραφείου τη μη υποβολή αιτήσεως (βλ. άρθρο 6 του ν.3086/2002).

Εάν η γνώμη περί μη υποβολής αιτήσεως κατά το άρθρο 1868 Α.Κ. γίνει αρμοδίως αποδεκτή δεν θ' ασκηθεί αίτηση. Εξυπακούεται ότι, επί υποβολής αιτήσεως, ο τελικός κριτής είναι το αρμόδιο δικαστήριο.

Γ. Συμπεράσματα. Από την προηγηθείσα ανάπτυξη δικαιολογούνται τα εξής συμπεράσματα.

26) Οι ενέργειες της Διοίκησης σε σχέση με την επίλυση διάφορων ζητημάτων πριν από τη βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου (βλ. άρθρα 1824, 1868 Α.Κ.), βασίζονται αναγκαίως σε κατά πιθανολόγηση κρίσεις, η ευθύνη των οποίων ουδέποτε βαρύνει μόνο μίαν Υπηρεσία ή ένα διοικητικό όργανο.

Οποσδήποτε, και σε κάθε στάδιο ενεργειών, η αρμόδια Υπηρεσία μπορεί να ζητά τη γνωμοδοτική συνδρομή του ΝΣΚ, στο οποίο θα εκθέτει το πλήρες ιστορικό της συγκεκριμένης υπόθεσης που την απασχολεί, και υπό τους λοιπούς όρους του νόμου (βλ. την παρ. 6 του άρθρου 6 του ν.3086/2002).

Για τη διαμόρφωση των κατά πιθανολόγηση κρίσεων τους οι Υπηρεσίες και τα διοικητικά όργανα βοηθούνται από τους κανόνες της κοινής λογικής και τα διδάγματα της κοινής πείρας, σε συνδυασμό με τις τυχόν πρακτικές που τηρούνται υπηρεσιακώς.

27) Οι νομοθετικές ρυθμίσεις των σχετικών διαδικασιών, όπως παραπάνω αδρομερώς περιγράφονται και επεξηγούνται, διαθέτουν πληρότητα, ώστε κατ' αρχήν δεν θα είναι νόμιμη η απαίτηση προσθήκης προϋποθέσεων και περιορισμών που δεν προβλέπονται στον νόμο. Ειδικότερα, σε σχέση με το ερώτημά σας, το μέγεθος του χρόνου που διέρρευσε από το θάνατο έως τη δήλωση της αποποίησης δεν δικαιολογεί, καθ'εαυτό, την απόρριψη της δήλωσης αποποίησης ως εκπρόθεσμης ή την απαίτηση προσκόμισης από τον αποποιούμενο δικαστικής απόφασης που να βεβαιώνει το εμπρόθεσμο της αποποίησης.

28) Επίσης, εφιστάται η προσοχή ότι η άνευ δικαιώματος αποποίησης επαγωγή κληρονομίας στο Δημόσιο ως εξ αδιαθέτου κληρονόμο δεν εξυπηρετεί μόνο το εν στενή εννοία δημόσιο συμφέρον, αλλά ισχύει ως θεσμός που ανταποκρίνεται στην ασφάλεια των συναλλαγών και την ικανοποίηση, άνευ ζημίας του Δημοσίου, των δανειστών της κληρονομίας από την ίδια την κληρονομία, cum viribus hereditatis.

Η κοινωνική σημασία του θεσμού καταφαίνεται ιδίως στις περιπτώσεις που το ενεργητικό δεν υπερβαίνει το παθητικό της κληρονομίας, κατά τις οποίες (περιπτώσεις) η Υπηρεσία που πιθανολογεί την κλήση του Δημοσίου στην έκτη τάξη (1824 Α.Κ.) δεν επιτρέπεται να παραλείψει τις νόμιμες διαδικασίες για τη βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου.

IV. 29) Απάντηση. Προσήκουν ως απάντηση στα επιμέρους ερωτήματά σας όσα αμέσως παραπάνω προσδιορίζονται ως συμπεράσματα, τα οποία τεκμηριώνονται με όλη την προηγούμενη ανάπτυξη.

Ο Γνωμοδοτών Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΗΠΟΥΡΟΣ